כל פסולי המוקדשין פרק חמישי בכורות לז.

לאפוקי מדרבי יוסי. דתניא: **במקום שאין חכם.** הא יש חכם הוא לבדו מתירו: **כגון מאן.** הוי אומר חכם: **מכלל דהני תרי כל דהו.** בתמיה. כלומר אפי׳ עמי הארץ הסנים ועמי הארץ היאך לאיין להלעורף יב]: **דמסברי ליה.** טעמי הלכות נדרים וסברי ואותו חכם ילמד את הסנים: **מהו דתימא.** הא קיימא לן במסכת גיטין (דף סו.) רבי יוסי נימוקו עמו ותיסור הלכתא כוותיה: **נימוקו.** טעמו. שהיה מביא טעם לדבריו כל שעה: תפשוט מהא. דאמר רב חננאל משמיה דרב אין הלכה כר׳ יוסי תפשוט דהך קמייתא דאמר רב יהודה (לו:) ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל ג׳ מתירין את הכבור תפשוט משמיה דשמואל דאימר דאי משמיה דרב תרתי למה לי מי׳ דאי מדרבי יוסי אמר דרב תרתי למה ליה למימר דרב תרתי זימני דשלשה מתירין את הכבור ואין הלכה כר׳ יוסי: **מתני׳ השוחט את הכבור.** ומכר מנשמו: **וגודע שלא הראהו.** לחכם: **מה שאכלו.** הלוקחים אכלו: **ויחזיר להם הדמים.** משום קנס דאיסור יג] ספק הוי: **הכשר יקבר.** דבכור אם אסור בהנאה: **מכרוהו.** הלוקחים לעובדי כוכבים הואיל ולא גרם להו איסורא ישלמו לו דמי כשר עריפה בזול והוא יחזיר להם המותר: **גמ׳ קלה.** מואסת כמו ואקון גם (ויקרא כ): **יחזיר להם כל הדמים.** דכל מה שאכלו אינו נהנה להם מעשה שנועד להם: **יגכב.** והוא יטול יד] קנסת ידי כתמיה: **ולימא ליה.** ישראל לכהן שמכר מה אפקדתך הלא אם היה הכשר נידך היה נעשן קנורה שהרי אם שחטתו: **כגון דזכין ליה.** כהן השוחט מקום המוס לישראל: **דאמר ליה.** כהן אם היה בידי היה מחזיגא ליה כמו שהוא שחוט: **כר׳ יהודה.** דאמרינן בפרק עד כמה (לעיל כח.) השוחט את הבכור ואחר כך הרגה אם מומו רבי יהודה מתיר: **עבנים.** אמאי יטול קנסת ליגמא יד] ליה מוכר לנוקם מי לאו דאכלנהו הוה מתקנא להו: **יין נסך.** אמאי יטול קנסת. (ומשני) כגון דלא זבין ליה יין נסך גופיה אלא עירבו עם יין כשר ומכרן ליגמא ליה מי הדמיה ניהלי הוה מזגיגנא ליה לעובדי כוכבים חוץ מדמי יין נסך שבו:

הדרן עלך כל פסולי המוקדשין

על אלו מומין. החסחום. מתון בחאון שקורין ענדרי״ן: **אכל לא מן העור.** הבדר בריא ולא הוי מומא. והאי עור הייגו אליה רכה של אחון: פגימה אינה בלא הסרון אכל סדק משמע נמי בלא הסרון: **נפרכם.** כשמתמשין בה: **גמ׳ ואמאי פסח ועור כשיב.** שישחוט בכור עליהן ומידי אחריגא לא בכשיב וכי יהיה בו מום פסח ועור וסמיך ליה בשעריך תאכלגו דהייגו בלא הקרבה: ומשני **כשיב נמי כי יהיה בו מום.** דמשמע נמי מומין אחריגי: **ובטל נמי ממלאכתו.** בגון פסח בטל מהילוך ועור בטל מרבייה: **אלמה תגן נפגמה אזנו.** הוי מום הא אינה בטילה משמיעה: **ריבויא היא.** דבשיב כל ולא דבשיב ליה בכלל ופרט: **אי הכי.** דריבויא הוא עליהו: **חוטין.** יינלב״ש: **חילוגות.** שבאמצע הפה: **שנפגמו.** שחסרו מעט: **שנגממו.** שנחתכו בסכין בכוחכו ולא חיסרו אלא בעין סדק: **הפגימות.** מוגשלי״ש: מוס

מפירין את הנדר. ליגא דקרא נקט אבל גבי חכם שייך לגון התרה וכן בהמוכר את הפסיגה (ב״ב דף עד.) גבי בת קול דקאמר ועכשיו שנשבעתי מי מפר לי: **רבי** יהודה אומר אחד מהם חכם מכלל דהנך כל דהו אמר רבינא דמסברי להו וסברי. כ״כ ברוב הספרים ויש ספרים דגרסי כגון מאן אמר רב נחמן כגון אנא ר׳ יהודה אומר אחד מהם חכם במקום שאין חכם כגון מאן אמר רב נחמן כגון אנא ר׳ יהודה אומר אחד מהן חכם מכלל דהנך כל דהו אמר רבינא [ז] דמסתברי ליה וסבר: רבי יוסי אומר אפילו יש שם ב״ג כו׳: אמר רב חננאל אמר רב אין הלכה כרבי יוסי פשיטא [ח] יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא [ט] נמוקו עמו קמ״ל תפשוט מהא דהך קמייתא משמיה דשמואל איתמר דאי משמיה דרב תרתי למה לי [י] חדא מכלל דחבירתה איתמר: **מתני׳** [א] השוחט את הבכור [ב] ונודע שלא הראהו מה שאכלו אכלו ויחזיר להם [ג] הדמים ומה שלא אכלו הבשר יקבר ויחזיר [ד] את הדמים וכן [ה] השוחט את הפרה ומכרה ונודע שהיא טרפה מה שאכלו אכלו ומה שלא אכלו הם יחזירו לו את הבשר והוא יחזיר להם את הדמים מכרוהו לעובד כוכבים או הטילוהו לכלבים ישלמו [ו] דמי טרפה: **גמ׳** ת״ר המוכר בשר לחבירו ונמצא בשר בכור פירות ונמצא טבלים יין ונמצא יין נסך מה שאכלו אכלו ויחזירו להם את הדמים ר׳ שמעון בן אלעזר אומר דברים שהנפש קצה בהן יחזיר להן את הדמים ושאין הנפש קצה בהם יגכה להם את הדמים ואלו הן דברים שהנפש קצה בהן נבילות וטריפות שקצים ורמשים ואלו הן דברים שאין הנפש קצה בהן בכורות טבלים ויין נסך בכור [ז] ולימא ליה מאי אפסדתך לא צריכא כגון דזבין ליה ממקום מומא דא״ל אי לאו [ח] דאכלת הוה מחזינא ליה ושרי ניהליה [ט] כרבי יהודה טבלים הוה מתקיגגא להו ואכלגא להו יין נסך על ידי תערובת וכרשב״ג [י] דתנן יין נסך שנפל לבור כולו אסור בהנאה רבן שמעון בן גמליאל אומר [יא] ימכר כולו לעובדי כוכבים חוץ מדמי יי״ג שבו:

הדרן עלך כל פסולי המוקדשין

על אלו מומין שוחטין את הבכור [יב] **אזנו מן** [יג] **החסחום אבל לא** [יד] **העור** נסדקה אעפ״י שלא חסרה ניקבה מלא כרשינה או שיבשה איזהו [טו] יבשה כל שתנקב ואינה מוציאה טיפת דם ר׳ יוסי בן המשולם אומר יבשה שתהא נפרכת: **גמ׳** [יז] אמאי פסח ועור כתיב כתיב נמי כי יהיה בו מום ואימא כי יהיה בו מום כלל פסח או עור פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט פסח ועור אין מידי אחרינא לא כל מום רע חוזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש מומין שבגלוי ואינן חוזרין אף כל מומין שבגלוי ואינן חוזרין ואימא מה הפרט מפורש מומין שבגלוי [יח] ובוטל ממלאכתו ואינו חוזר אף כל מומין שבגלוי ובוטל ממלאכתו ואינו חוזר אלמה תגן נפגמה אזנו מן החסחום [יט] ולא מן העור כל מום רע ריבויא הוא אי הכי שבסתר נמי אלמה תגן [כ] חוטין החיצונות שנפגמו [כא] ושנגממו והפגימות שנעקרו נעקרו

מסורת הש״ס

א) [נכאורה נ״ל מתירין דהא קאי לפרש מתלמיד בפמוך לי ב׳ מתירין ופי׳ הוס׳ דסכת ד״ה מתירין ושם דקתא וכו׳], ב) [ברכות ט. וש״ג], ג) [מגילה כט: וש״ג], ד) [ומכרו כ״ל בפמוכה שכמשניות וכרמב״ם], ה) [לעיל כח.], ו) ע״ז עב., ז) [הסתום כך פיתא בפמוכה שכמשניות וכן פיתא בהרמ״ם], ח) [מולין מו:], ט) [לקמן לט., י) קצת מדמים הס״ד לתי״כ מה״ד בכור בתמיה ולימתא ל״ק], כ) ניס מלי לפקפתך ומסני דמ״ל מוכר וכו׳ ל״ק], ל) כ״ל דאמר ליה מי כר׳ ל״ק], מ) ל״ל בפומתה פרק״ך ספיר מה שיעור כר׳ ל״ק], נ) [ל״ל לו בדבן], ס) ל״ל ותפיקו], ע) ולא מבלגי.

תורה אור השלם

1. וכי יהיה בו מום פסח או עור כל מום רע לא תזבחנו ליי אלהיך: דברים טו כא

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ בכור יגכה וליתא ליה: (ב) במשגה אבל לא מן העור:

מוסף רש״י

בנמוקו עמו. עטמו, בטמכת גיטין (שם). מוגה שבתן של חכמים אומר ר׳ יוסי מימוקו עמו, נים וקו, דבר יפר קבו המקבלת (שרובין נא.) אי: פירוגו עמו לאת בעם לבל דבריו שהיה מיישב בלאין דבריו (גיטין שם).

הדרן עלך כל פסולי המוקדשין

יבשה שחהא נפרכת. ותפ״ם שאין מוציאה דם אין זו יבשה עד שתיבש בל בך שהאם נפרכת בלשון (חולין מז:). חרוטין החיצונות. בכי בשעי שקורין ענלי״ה, המילוגות אותן שלפגים בנגד חוטמו, שנפגמו. שגיעו מהם מעט, או שנגממו. שנחתכו בחתכן מלמעלה בטיתת ולא חיסרו בלום, הואיל וגלתי אותן חוטרין (לעיל לה.). והפגימות. שהמייסים הגדולות קטיעות בהן שקורין מייסיל״ר״ס, שנעקרו. לגמרי הוי מום, בדמפרש ואזיל הואיל וכי פני מיחזי, אבל בגמרה לו גימוגו אינו מיכר בהם, שהרי מבוטלות בפה (שם).

שיטה מקובצת

א) רבינא דמסברי להו וסברי: ב) דתימא ר׳ יוסי נמנקו: ג) להם את הדמים: ד) ויחזיר להם את: ה) שלהו לו דמי: ו) בבור יגכה ולימא: ז) לאו דאכלתיה הוה כו׳ ושרי לי ניהליה: ח) לא מן העור: ט) שבגלוי ובטל ממלאכתו כו׳ הבשלוי הבטל: י) החסחום אבל לא מן: יא) שנפגמו או שנגממו: יב) להצטרף דהא בליתנהו דמי: יג) דאיסור ספי להי הס״ד: יד) קצת בכור יגכה לו מן הדמים ומ״מ הוא ישול קצת בחמיה: טו) אגא דמשמע מתוך: טז) אימא דלמא לעולם כל הכי לא: יז) הגדר וכיון דלא: יח) שיעור ניתן לאיבך: יט) אבא נמי מדה: כ) כנפים והחסחוסין: כא) שנעקרו דהייגו יגבש: כב) החם גבי עבד ריוצא: כג) כפ׳ מומין אלו: כד) ובאדם נמי לא: כה) לקמן ואין לחלק בין: כו) לחיצות כגון שמשתחרר:

עין משפט נר מצוה

נו א מיי׳ פ״ג מהלכות כמורות הלכה ט ופפ״ז מהלכות מעילה הלכה יב סמג עשין ל״ז ועוש״ע ר״ד סי׳ ס״ז ועוש״ע ר״ד סי׳ ס״ז סעיף כ ושור ש״ע ס״מ סי׳ רלד סעיף ג:

נח ב מיי׳ פט״ז מהלכות מעילה הלכה יט עוש״ע ס״מ סי׳ רלד סעיף כ [עוש״ע ר״ד סי׳ קיט סעיף יג]:

נט ג מיי׳ פט״ז מהלכות מאכלות אסורות הלכי כט עוש״ע ר״ד סי׳ קלד סעיף כ:

א ד מיי׳ פ״ז מהלכות מקדש הלכה כ עור ר״ד סי׳ שם:

לעזי רש״י

טנדרי״ן [טינרי״ם]. סחוס.
ינצב״ש [ינציבי״ש]. חניכים.
מונשליר״ש [מונשליר״ש]. שיניים שוחנות.

רבינו גרשום

לאפוקי מדר׳ יהודה דלא בעינן אחד מהם חכם: דמסברי להו וסברי דלא ליהוו עמי הארץ נמורין: היפשוט מהא דמדהא איתמר משמיה דרב ש״מ דהך קמייתא דאמרינן ספק משמיה דרב ספק משמי׳ דשמואל דודאי דשמואל היא דאי הויא נמי משמיה דרב והכא נמי אמר רב הלכה כר׳ יוסי אלא דאמר׳ ג׳ בני כנסת מתירין היינו קמייתא תרי זימני למה לי למימר. לא ודאי לא איתמר אלא חדא משמיה דרב ואיתך מכללא. מדוקא דההיא איתמר ואליבא דרב: ויחזיר להם את הדמים. דקנסוהו רבנן: הן יחזירו לו את הבשר שמוחר בהנאתו שרשאי למוכרו לעובד כוכבים: מכרוהו הלוקחין את הבשר לעובד כוכבים בזיקר אי הטילוהו לכלבים ועדיין לא נתנו הדמים ישלמו לו דמי טרפה שהיא בזול ולא ישלמו לו כל הדמים שנטלו ממנה לפי שהוא מכר טרפה מדעתו: יגכה להם מן הדמים כנגד מה שאכלו והשאר יחזיר: בכור אמאי יגכה לו מן הדמים לימא ליה הלוקח מאי אפסידתך דאכלתיה והא אי אהדרתיה ניהלך לא הוי תקנה אלא יקבר. כגון דזבין הדוא אבר דהוה ביה מומא ואכלתיה ומשום הכי יגכה ליה מן הדמים: דאמר ליה אי לאו דאכלתיה הוה מחזינא ליה לחכם ושרי לי ניהליה: כר׳ יהודה. דמחיר לראות מום לאחר שחיטה דאמרינן בפרקין דלעילא: טבלים. מצי א״ל אי אי לאו דאכלת מתקיגגא להו הלכך יגכה. יין נסך שאינו נסך גרידא אלא ע״י תערובת נתנסך וזכי ניהליה ואי הוה מהדרי ליה הוה מוחר בהנאתו כדרשב״ג דתנן וכו׳ הלכך יגכה: **סליק שדקא** על אלו מומין. החסחוס שלועזים טנדרוס: מלא כרשינה. כמלא הכנסת גרגר של כרשיגין: אמאי נשחטו על אלו מומין: פסח ועור. בלבד כתיב: כתיב נמי כי יהיה בו מום ממם ריבה את אלו: ובטל ממלאכתו פסח ועור שאינו ראוי למלאכה: אלמה תגן נפגם אזנו דמשום הכי אינו בטל וקא הוי מום: כל מום רע ריבויא הוא ומרבי הני חוטין. חוטין. חוצים החיצוניות הוי מום כי נגממו משום דלא הוי בסתר דמיתחזי כראכיל:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com